

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Leodivm Ecclesiae Cathedralis

Rausinus, Stephanus

Namvrçi, 1639

Capvt Qvintvm. De crebris Rebellionibus Leodie[n]sium aduersus
Principes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11818

CAPVT QVINTVM.

De Crebris Rebellionibus Leadicisum aduersus Principes.

CYrus omnium militum suorum nomina, Mithridates duarum & viginti gentium, quæ sub regno eius erant linguas, didicisse traduntur. Et Themistocles singulorum nomina ciuium memoria comprehendisse. Ego Principi subditorum mores ante omnia noscendos existimo, non minus quam nauclero qualitates ventorum, & medico corporum complexiones. Hinc Galba Imperator, Pisonem in filium & Imperij successorem adoptans, prudenter admonet cuius sint subditi conditionis, Imperaturus es, inquit, hominibus, qui nec totam seruitutem pati possunt, nec totam libertatem. Quanquam regnante Tiberio tempora adeo infecta & adulatione sordida fuisse legamus, vt quoties is Curia egrederetur Græcis verbis in hunc modum eloqui sit solitus. O homines ad seruitutem paratos? Interest scire quomodo populus cum Principibus suis olim egerit, vt experientia præteritorum mederi queat præsentibus. Ea causa subijciam oculis aliquot, non omnes, rebelliones. Phidias Atheniensis vastam Leonis molem ex vnguibus, & Pythagoras Herculei corporis magnitudinem ex vestigio, plantaque coniecit. Vt Tages qui primus Hetruscos artem (si ars est & non humanæ mentis ludibrium) diuinandi docuit, ex gleba aratro proficissa secundum Poëtas ortus, dicitur ex tempore prædixisse futura.

futura, attonitis agricolis; sic nato Leodij Consulatu turbæ ad statim & pugnæ sunt exortæ. Ipso anno 1254, qui natalis est, ductu & impulsu Henrici de Dionanto, in Henricum de Geldria Episcopum insurrexerunt, & vrbe cum Scabinis & maiore Canoniorum & Clericorum parte, abesse prauis suis factionibus cõegerunt. Quanta cum irreuerentia, argumento fuerit, quod iniecta compositionis mentione, Episcopum suum securè iuxta lapidicinam in agro pertranseuntem, quindecim Leodienses operarij ex improviso inuaserint, sanguine & nece Principis sui manus aspersuri, è quorum numero cæsi aut capti duodecim, tribus aliis fuga elapsis. Redintegratum ideo prælium, & victi subditi porta & muris ad Sanctam Walburgem dirutis, arcem illic admittere sunt adacti. Verùm in alta quiete dum negligentiores vigiles custodiam laxant & nuptialibus epulis in vrbe interfunt, Ciues astu in Castrum ingressi, illud à fundamentis demoliuntur. Ioannes de Enghien (vivo & inuito Geldrensi suffectus) cuius gratia Cæsar Rudolphus Ecclesiam Leodiensem multis præmuniuit priuilegiis, paucis quibus sedit annis tranquillè egisset, si per vaccam licuisset. Quid meruere boues, animal sine fraude, deloque? Ballius Condrosij bouem fæminam ad causam iudicati viro nobili abstulerat, unde eques offensus profapiam ad arma conciuuit, & hinc dubij martis certamina vtrimque cruenta, non nisi Philippi Regis Gallorum iudicio sopita. Romæ Domitio Consule bouem locutum ferunt, Roma caue tibi: Mugitus vaccæ huius per omnes agros & oppida ditionis Leodiensis portentosi fuerunt & funesti.

donis Flandriæ Comitis filius Enghienſi ſuccedens, prudentia modèſtiæ coniuncta nequirit præcauere, quin potentiorum & opulentiorum factio Clerum & populum tributis inuolueret, neque modum abrumpendæ prauitati reperit, niſi ſua & Cleri in urbem Hoyenſem ſeſſione. Neque Adolphi de Valdege Præfulatus patrium ſeditionum fuit immunis: dum maturior ætas in ſe pudore retenta per adoleſcentes ingenui generis, vnicolores & vnicognomines (Pueros de Francia ſeſſe muſſitabant) vectigalium abuſum renouauit. Theobaldus de Barro antequam Henricum Imperatorem anno 1310 cum alijs Imperij Principibus in Italiam & Romam, vbi fortiter dimicans occubuit, comitaretur, graui à Leodiensibus ſubditis ſuis fuerat perpeſſus: & cum in præcipuos ſceleris authores iure in loco de Vothem (priſco more) per Scabinos Iudices procedi mandaffet, armatæ plebis rabiem ſenſerat. Quæ deinde ad mortis eius nuncium longè truculentior exarſit, ordinibus de interrege creando (Mamburnum vocant) diſputantibus. Exorta inter Nobiles & Plebeios rixa, cum illi inter pugnandum in Macellum, aut Lanionum caſas ignem forte conieciffent, hi confluyente viliffimorum quorumcunque multitudine inflati, in ducentos nobiles (tot erant) iunctis viribus irruere, quos numero multis gradibus impares in ædem collegiatam Diui Martini in monte Publico ſitam cedentes, & incluſos, flamma, aut fumo crudeliſſimè necarunt. Nunquam modum tenuit plebs efferata: citius leones, pantheras & tigrides cicuraueris, quam commotam & victricem plebeculam deguſtati ſemel ſanguinis auidam & ſitientem.

tem. *Nullus semel ore receptus Pollutas patitur sanguis mansuescere fauces.* Ultra vitam indignatio est, non cineribus parcit, in tecta inanimata, in mutos lapides sæuit, & nihil sanctum à quo dexteram cohibeat. Adolphum de Marka Principem fortissimum binis & amplius lustris continuatæ peruersorum Ciuium discordiæ exercuerunt. Per annos vndecim armatum & pugnantem Legia vidit. Sub Principatus auspicia partim propter peccantium multitudinem, partim benignitate, populum conciliaturus, credens dogma illud Leodij verum futurum, *Verecundiam peccandi facit ipsa clementia regentis,* Martinianam cædem & conflagrationem dissimularat, restauratione ædis imperata, sed subditorum insolentiam & sui contemptum potius auxit. Concitatus praua quorundam suggestionem, vt assolet, populus corripit arma aduersus imparatum & inexpectantem, & Hoyum ideo se recipientem. Furorem dementiæ mixtum considera & tritum postea versiculum non mirabere?

Annis vndenis rabie fit Legia Lenis.

Rabidus populus Mamburno ad arbitrium electo, mensæ Episcopalis reditus & bona diripuit, familiarium & fautorum Episcopi domos exussit, sectæ suæ & sceleratæ militiæ nomina dare renuentes proscripsit, in caput singulorum immane & è profundissima barbarie edictum promulgauit, constituta centum librarum Turonensium mercede ei qui viuum & mortuum militem apprehenderet, & qui armigerum, quinquaginta, & lixam seu calonem decem consimilium: & de facto quotquot in potestatem venerunt vltimo humanorum supplicio fuere confecti. Tunc quidem Adolphus iustis

copiis destitutus, inter primas curas habuit seditiofo-
 rum impetum sistere, communitis limitaneis ditionis
 suæ arcibus & castellis, Bullonio, Mohau, Franchi-
 montensi, & Loigniensi, necnon tribunalium suorum
 Curiis Dionantum translatis. Et pacto cum Duce Bra-
 bantiæ iuvene admodum, fædere, eius permissu Leuvas
 oppidum, cum aliqua armatorum manu, se contulit,
 vnde tanquam è propinqua specula insanientes subdi-
 tos repressit: donec reciproco bellicorum vtrimque in-
 commodorum tædio descensum est anno 1316. in fami-
 geratam illam Pacem de Fexhe. Euripus, Aristotelis se-
 pulcrum, septenis per diem cursibus & recursibus mo-
 bilis, non tam inquietus est, quam inconstans & instabi-
 lis Plebs fufurronum flabello commota. Sæuiebant tunc
 maximè ciuilia & atrocissima bella duodecim Nobilium
 familiarium patriæ Leodiensis à paruis incepta prin-
 cipiis, ad annos triginta octo extensa, duorum & triginta
 millium hominum sanguine, ob mulierem raptam, aut
 ductam non satis ingenui generis, seu manus mortuæ,
 loci Domino inconsulto. Vt infælix iste sexus, non suo
 sæpe facto, materiam bellorum & motuum præbuit.
 Dum in duello quadraginta validissimi cecidissent, &
 in homicidas Adolphus vellet animaduertere, pertinax
 populus reos protegere, & Principi obsistere præsump-
 sit: qui iterum in urbem Hoyensem se recepit, & eo-
 dem breui secutum Cathedrale Capitulum. Accessit
 paulo post nouus incensor, & ardentis seditiois fax
 Petrus Andricas Ciuitatis Magister, prauè eloquens,
 qui priuilegiorum sueto Nouantibus obtentu, iras
 suorum consatellitum in Principem exacuit, ministros
 eius

eius in compedes dedit, in Hoyenses eiusdem Episcopi receptatores castra mouit, occupatis prius & expilatis absentium canonicorum domibus claustralibus. Occurrit inferior numero, sed causa & virtute superior Princeps, & quò suis animum adderet, relicto equo pedes strenuè dimicans binis seditioforum Ducibus magnanimis (quorum nomina si pro iusta causa pugnassent non eram præteriturus) trucidatis, cæteram leporinam turbam in fugam conuertit, & à cæde fugientium insectores victores continuit, vno immortalis dicto, Satis est, Deus dabit forsitan eis intellectum vt conuertantur & viuant. Sed ô obduratam in completo perduellionatu contumaciam? Altero die in loco eodem retentant Martis aleam æquè damnosam & pudendam. In reparationem virium postea multiplicant tributa, quæ Clerus secundarius iuramenti præstiti memor declinaturus Hoyum tandem confugit. Et ne existimentur consternati, & mente fracti, proscriptis impunitatem spondent, nouum militem conscribunt, stipendiarijs, fugitiuorum Ecclesiasticorum domicilia assignant, castra & turre de Heer, Hardemont, Vilrou, Obir, & Landris in odium Dominorum Principi adhærentium, diruunt. Quid multa? Propinquorum & amicorum vnitis auxilijs docuit posteros maiorum saltem exemplo sapere. Deploro tantam Principis necessitatem, cui & pati, & facere necesse fuit. Sed dubitem, an Engelberti de Marka nepotis & successoris melior aut pacatior hac in parte fors fuerit, qui ne Ecclesiæ suæ iura imminui, & Ecclesiasticos rebus suis spoliari tacitus & inultus cerneret, togam temporaneo sago commutauit, & collatis

signis, ferentibus ei Brabantia & Geldria Ducibus suppetias, ad quindecim millia ciuium, aut auxiliario- rum cecidit. Ioannem d'Erkel dicerem fortunatio- rem, eò quod vulgi in Clerum coniurationes cælitus auersæ & oppressæ traduntur, conciliata sacerdotum re- uerentia, etiam apud plebeos, dum efficacia exorcismo- rum dæmoniacos Tartareis geniis liberant: nisi ob oc- cifum ab aulicis quendam Ioannem Hartis Tudinien- sem Burgimagistrum multa in Principem iniuriosa de- bacchantem, & occisi cadauer à factiosis in Ciuitatem deportatum, vt sulphureæ tædæ è calentibus cineribus ignem facile concipiunt, sic ad fœdum istud spectacu- lum Leodina Plebs nulla mora interposita rursùm ar- ma amens cepisset in attonitum Præfulem, creato sibi in belli Ducem Mamburno, & canonicis in societatem vi inductis, & tributo militari grauatis. Et altrinsecus dolens viderem Episcopum ad Traiectenses vt in tu- tum asylum confugere, ac ab inde Auenionem ad Gre- gorium Vndecimum Pontificem, à quo interdictum Ecclesiasticum tanti rigoris emanauit, vt ipso Sanctis- simi Pascatis die à diuinis cessari debuerit officijs. Ab eo certè casu Vigintiduumvirale Iudicium Leodij in lucem prodiit, non sine occasu authoritatis principalis: de quo aliàs differemus. Fæliciora sub Arnol- do Hornæo tempora fuere, verum Papam Vrbanum, à quo Arnol- dus confirmationem obtinuit, ab Antipapa Clemente fecernentia, neque tamen ab omnibus turbis pura. Reuerentior Principis sui populus, linguarum mu- cronis in Scabiosos vertit, & tredecim solio deiecit, quod cum Episcopo Imperator delictis ita exigentibus ratum

ratum esse voluit. Et insuper reapse ostendit idem populus, intra obedientiam tamen contentus, in alijs non culpate rebellionem, quandoquidem Gandauensibus Ludouici Flandriæ Comitis iugum tunc excutientibus & fame laborantibus, in annonam sexcentos currus frumento farinae onustos subministraverit. Sed Deus immortalis? Ioannes Bauarus Bauariæ Ducis, Hollandiæque & Hannoniæ Comitis frater ab Hornæo proximus Episcopus, quibus procellis & tempestatibus fuit exagitatus? Septemdecim annorum duntaxat fuisse supra scripsi dum in Episcopum postularetur, & quia sceleratorum hominum, quos à vicio proprio Hædrotiorum epithetum dehonestauit, conatus, iurisdictionem principalem decerpentium irritò cadebant euentu, alias in eum direxere machinas, aut Sacerdotio initiandum, aut renuntiandum Episcopatu. Ad impudentiam & nimie Cæcitatæ tenebras stupeo, & mecum calamus, dum hæc scribo. Indicto conuentu Leodienses Henricum Peruuifium in Mamburnum deputant, & eius filium Theodoricum Canonicum, proclamant Episcopum, omnibus Ecclesiæ Primariæ Canonicis, vnico excepto & plerisque Secundariarum, & triginta Parochiarum Curionibus clam dilapsis & vero Principi adiunctis. Et iniquitas intrusi patrociniū eiusdem iniquitatis inuenit: scilicet Petri de Luna Antipapæ, qui se Benedictum vocari volebat, qui improbam electionem approbauit. Cuius approbationis obtegumento residuos Ecclesiasticos, quæ minis, quæ incarceratione in verba sua adiurauit, fugitios proseripit, & proseriptorum beneficia familiaribus suis contulit, vtriusque

ordi-

ordinis & nominis viros, & in ijs duos nobilitate & fidelitate pari equites è familia de Horion, capite imminuit. Monentur multoties subditi paternè vt respiscant, subfannant & irrident monentem. Nunquid cælestis Iustitia dormiebat? Sed vt Valerius ethnicus ad Christianum gustum de Dionysio tyranno dixit, Lento gradu ad vindictam diuina procedit ira, tarditatemque supplicij grauitate compensat. Iis penè artibus retinetur imperium, quibus est quæsitum: addo, & ijsdem amittitur. Protectoris pater, & Episcopi filius titulos, ab blandiundo & complacendo plebi occupauerant, vt eisdem non displiceant, vtrumque titulum, & vitam vnà perdunt. Princeps Bauarus aliquot lectissimas cohortes è Germania & promptissimos peritissimosque Ductores in subsidium acceperat, quibus fretus hostes iteratò ab obsidione Traiectensi profligauerat, ac postmodum iuxta Oram gallicam (pagus est inter Leodium & Traiectum medius) decem Tribuum legionarios, magno factiosorum tumultuantium mœrore. Qui Perwisium & adulterinum Episcopum timoris & pusillanimitatis arguentes, crebra pugnae efflagitatione euicerunt vt dato certaminis signo in manuum confertationem deueniretur. Vno prælio debellatum fuit, vbi in prima acie ceciderunt Perwisij ambo & rebellis turbae tredecim millia, quamuis sint qui occisorum numerum duplicent. Vno prælio dixi: si tamen prælium dixerim veterani exercitus cum vrbana turba congressionem. Ioannes de Walenroda Principis Bauari successor, antea Rhygenfis Archiepiscopus, per breuitatem temporis (totos vndecim mensēs non regnauit) & quod sub

sub ipsa auspiciâ, ciuibus adempta priuilegia restituis-
set, turbarum expers fuit. Non absimili exemplo, quo
Tullius Cicero in Consulem in fine anni per sex horas
meridianas suffectum fertur iocatus, Consulem habui-
mus tam seuerum tamque censorium vt in eius Magi-
stratu nemo cœnauerit, nemo dormierit. Equidem
optimus Princeps humaniore erat fato dignus: veneno
sublatum constat. Ioannem Hynsbergium, alterum
Numam Pompilium paci, & rebus domi componendis
natum intestina parùm attinuere mala, externorum
plusquàm vellet particeps inuitus, & spectator. Nec le-
gibus dicendis, & salutaribus statutis cùm religiosis
tùm prophanis, quibus valde incubuit, dicacis & ingra-
tæ plebis immurmurationes euasit. Culpabat in tanto
Præsule quod frequentior in aula Philippi Boni, verè
boni, Belgarum Ducis appareret; vt in Pompeio Ma-
gno Zoilus, quod digito vno caput scalperet: Eò pro-
gressa temeritatis, vt ab aula, aut ab Episcopatu abeun-
dum cantillaret. Qua improbitatis licentia offensus, &
assiduæ vsurpationis Regalium suorum fastidio iam
capto, creditur resignationem in Ludouici Borbonij
gratiam maturasse. Sub hoc, quamuis inuito, atrocia
Leodiensium in Namurcenses exarserunt bella, quo-
rum solita catastrophæ dedecus & commeritarum pœ-
narum deprecatio. Gratia flagitanti pro populo Prin-
cipi data. Pacis die 15 Decembris 1431 initæ caput fuit.
Quod Princeps Leodiensis viginti Statuum trium De-
putatis comitatus, altero genu flexo, subditorum nomi-
ne veniam à Duce peteret, Duci in expeditione con-
tra Pragenses semestri spacio Leodienses militarent, &

T

cum

cum ijs Princeps ipse trecentis stipatus armatis, pro refrigerio animarum interfectorum capellam, & in ea missam quotidianam fundarent, turrim Montis-superbiæ cis Dionantum nunquam restaurandam, vetus discordiæ seminarium, demolirentur, & in damnorum illatorum satisfactionem, centum millia nobilium Angliæ intra biennium penderent. Iugentis tessera amoris; eò Principem pro subditorum salute adduci potuisse. Quæ deinde, & quàm indigna in Borbonium Principem admiffa fuerint succinctim proximo hinc capite memoravi: & vt forma sua historiæ quoad præsentem articulum constet, debeo subijcere quid in propriam Principis personam obuenerit. Mare præter naturalem motum concutitur ventis, & æstus reciprocationes aliunde, & iuxta multos à Luna viciniore Planeta accipit. Erat iam Leodiensibus antiquus suus facilitatis ad seditionem genius, quos Ludouici Vndecimi sydus in maiores fluctus, & læthales scopulos perpulit. Meierus pro me loquatur. Vt Leodienses infestent Hannonios, Rex Franciæ promittit eis se missurum ducentos cataphractos, nullamque pacem se facturum cum Burgundis, nisi in illa Leodienses comprehendantur. Eheu? Stulta & credula multitudo audet Philippo bellum denuntiare tanquam hosti Ludouici Vndecimi cui essent confæderati, quibus amicè, non hostiliter Dux respondit eam denuntiationem non ad se, sed ad Carolum filium, cui cum Rege Gallo bellum sit, pertinere. Moderationem enim uerò Bono Philippo dignam, & non imparem responsioni alterius Philippi Alexandri Magni Patris, qui Demochari legato Atheniensium, à quo
pro

pro summa humanitate inhumanissimum diciturum receperat, vices neutiquam rependens ad alios collegas tantum dixit, Nuntiarent Atheniensibus, impotentiores esse qui laceffunt, quam qui iniurias comiter audiunt. Breui eos facti pœnituit, & per Legatos Bruxellis supplices facti veniam petierunt & impetrarunt: sed incredibili inconstantia (Suffridum Petri popularem scriptorem cito in testem) subsidijs freti Gallicis, vtpote quibus Rex sex millia peditum & quatuor centurias equitum auxilio miserat, iterum ad arma concurrerunt, Hoyum, Principis receptaculum oppugnarunt, quo is discessit Namurcum & inde in Brabantiam, quem etiam mille & ducentæ Hoyensium ciuium familiae sunt subsequutæ. Magnum fidei constantis symbolum. Denuo icta & refarcita Pax, Leodio arctè prius per Carolum obfesso, & in duriores redacto ob præterita conditiones. At influente eodem æstuantis soli astro citra longam comperendinationem quassata & tantum non naufraga naus in plusquam decumanos fluctus impegit. Operæ putauerim hanc rem exponere ipsis Philippi Cominæi verbis, qui primùm Duci Carolo Audaci ac postmodum Ludouico Regi à secretis fuit consilijs, & vltimæ in Leodienses expeditioni & quasi emortuali diei præsens. Posteaquam Peronæ inter Regem & Carolum ventum est ad colloctionem, & aliquò vsque facta esset progressio, grauis est allatus & intemptius nuncius è Leodiorum finibus. Nam cum Peronam Rex iret, de suis Legatis, quos Leodium miserat, seditionis excitandæ causa, non cogitabat; & hi quidem iniunctum sibi munus diligenter obibant. Instigati

enim ab ipsis Leodij (seu Leodienses) Tungrorum urbem, in qua tum erat Episcopus & Imbercortus & circiter duo hominum millia, ex insidiis capiunt, familiares aliquot Episcopi trucidant, ipsum & Imbercortum captiuos abducunt. Inter eundem Imbercortus paciscitur cum nobili quodam viro, in cuius fidem & potestatem receptus, multitudinis insaniam euasit; quæ tanta fuit, ut inter alios Ecclesiastici Ordinis viros & Canonicos, Robertum quendam Episcopi necessarium membratim conscinderent, & per ludibrium deinde frustra conijcerent alter in alterius caput: breuiter quò longius progrediebantur, eò magis incruduit ipsorum furor. Certiores autem facti de colloquutione Principum, Burgundionibus aliquot captiuis dimissis, præ se ferebant quicquid eius rei fecissent, aduersùs Episcopum modò fecisse, quem & vinctum abducebant Leodium. Haftenùs Comminæi verba. Fadat nunc aliquis concitatae Plebi, quam Regius sanguis, & proprii Principis maiestas ad miserationem non inducunt! Armatae forsân duntaxat imputes? Inermis urbem introeunti obuiam cum facibus progressa per subsannationem, & falsissimam ironiam gratulata est aduentum. At licet in carcerem ad M. Marium interficiendum submissus, maiestate & castigatoria voce, Tu Marium sexies Consullem interficies, perterritus, abiecto gladio intactum dimisit: Et vos in Principem & Episcopum vestrum manus iniicitis, vincitis, & captiuo illuditis? Aduenit interea vindex Carolus Rege volente nolente comitatus, & appropinquante manibus exercitu dum tumultuosè eruptionem oppidani faciunt & ab obsidentibus repelluntur,
 euadit

euadit Episcopus & se Carolo adiungit, omnibus etiam eum modis studens pacificare. Aliquot interiectis postmodum annis cum Guilielmus Longobarbus proscriptus cum bis mille circiter armatis iuxta urbem obequitaret, & ciues poscerent Principem in ductorem, hic cum paucis equitibus, urbana pedestri militia pone subitura, egressus, à quibusdam proditoribus inter itineris angustias interimitur. Ioannes Hornæus prædecessoris sui necem non reliquit inultam, simulata aliquamdiu cum authore amicitia, quem incautum, & stratagemate captum, Traiecti capite damnauit. Et licet nihil ei armorum cum suis ciuibus interuenerit, suæ tamen mortis approperatæ causam iisdem debet. Anno namque 1505 tumultuantibus aduersus ipsum ciuibus conscensâ festinanter rhedâ ne in ipsorum manus incideret, dum Traiectum laxis habenis properat, quassatione carpenti oblæsus post biduum exspirauit. Cur Hornæus iste Princeps non ad eò gratus Leodiensibus fuerit, non ita assequor. Sunt qui ideo euenisse existimauerint, quod is Traiecti, quam Leodij residere appeteret. Alij quod anno 1504 in executionem Paulinæ sententiæ literas executoriales à Iulio Pontifice Romano impetrasset. Tertia queat etiam esse & communis ratio, quod ad exemplum Macronis, cui Tiberius exprobrauit quod oculos ab occidente Sole auerteret, reuereantur Principes eligendos, contemnant electos. Erardus à Marcka Hornæo succedens, qui sui plura monumenta ære perenniora Leodij maximè, & in multis patriæ castris & locis reliquit, bis internæ partim & externæ plebis commotionem expertus, sælicius discussit. In domo

Ciuita post meridiem excitato forte per priuatos tumultu, & Senatu peiora metuente è fenestris auxilium poscente, Præsul animos furibundæ multitudinis placaturus, opificum domos conscendens fixo minus cautè vestigio lapsus de gradibus, crus sibi confregit. Quo casu Plebs in commiserationem versa iras posuit, & conquieuit tempestas. Sic Legiones Romanæ, inferioris Germaniæ apud Vbios decessu Augusti audito, quæ Centuriones, Tribunos & Legatum male mulctarant & rabie seditionis, ne Germanici quidem castigantis reuerentes, exardescabant, posteaquam Agrippinam vxorem, & paruulum Caligulam filium è castris ad Treueros amandari viderunt, veniam deprecata, se totas Imperatori permiserunt. Riparensium, incolarum de Tileur & de Iemeppe ad Mosæ ripam sedentium intra vrbs pomærium, acrior longè anno 1531 & maiori cum discrimine motus exsiliit. Tria rusticorum millia præter mulieres numero & temeritate non impares specie moderationis annonæ versùs vrbs perrexere, eò periculosiùs quod immensa egenorum urbanorum copia breui foret se ijs ad prædam consociatura. Solerte consilio & dexteritate Consulur turbo dissipatus; non armis, quorum ob internam diffidentiam incertus fuisset euentus. Patuit tunc quàm verum illud, *Nullum numen abest si sit prudentia.* Sedato tumultu post aliquantum autores primarij poenas luerunt. Cornelius à Bergis successor Riparios ciuicis iuribus restituit, & paucis quibus rexit annis, non omnia tuta habuit, in hoc sibi & patriæ fælix quod nefarios conspiratores, qui de prodenda dedendaq; Ciuitate Ductoribus & internuntis

Regis

Regis Gallia: conuenerant præuenerit & in eos animadu-
uerterit. Georgius Austriacus omnibus dotibus sum-
mo Principe dignis instructus illi coadiutor & breui suc-
cessor datus externis magis quam urbicis fuit agitatus
molestiis. Quippe qui ante inaugurationem ex Hispania
per Galliam ad Ecclesiam suam Leodiensem prope-
rans, Lugduni iussu Regis Galliarum in carcere duo-
bus & viginti diebus attentus, non exsolutus fuit nisi
sub lytro viginti quinque millium aureorum: & eodem
Principatum fæliciter regente, Gallus crebris excursio-
nibus & depopulationibus agrum Leodiensem infesta-
uit, & Bulloniense castrum ingenio loci munitissimum
deditione pessima perfidi Gubernatoris in potestatem
suam redegit. Roberti à Bergis quinquennale imperium
supra priuatam infirmitatem neque vsque adeo tran-
quillum extitit. Cum enim edicta prædecessorum suo-
rum Erardi à Marka, Cornelij à Bergis, & Georgij Au-
striaci aduersus hæreticos edita renouari & anno 1562.
in mense Martio publicari fecisset, Ciuicum Concilium
solito priuilegiorum & francisiarum obtentu palam re-
clamauit, emissa nullitatis protestatione, & ad terrorem,
solemnem ciuium lustrationem à Præsule Erardo pro-
festo Translationis Lambertinae institutam, diu tamen
intermissam, decreuit resumendam. At multò asperius
in canonicos Martinianos insurrexit, quibus in lite qua-
dam per Dinastam de Emal coram tribunali sæculari di-
ctata iuri stare aut parere detrectantibus, Ecclesiasticis
que Officialis Leodiensis, & Romanæ Curia: inhibito-
nibus sese tutantibus, præcepto ad domus Ciuicæ can-
cellos promulgato aqua & igni interdixit, ne quis cui-
quam

quam eorum esculenta, poculenta, rem vllam humanis
 vsibus requisitam, aquam, ignem subministraret, sub in-
 terminatione grauis poenæ pecuniariæ & ad extremum
 exilij. Parum memor aut reuerens Pacti Tungrensis, non
 solùm quoad insolitæ poenæ irrogationem, sed quamli-
 bet in eiusmodi casibus iurisdictionem penitissimè ve-
 titam. Ne scilicet tribunalium Ecclesiasticorum proph-
 norumve cognitioni vnquàm intercedat. Interdictio-
 nem aquæ & ignis fuisse priscis Romanis vsu receptam
 scimus, qui rerum capitalium reos interdicto aquæ &
 ignis vsu damnabant, lenta eos tabe plectentes, & oculos
 interim ab vltimi supplicij spectaculo præseruantes.
 His potissimum prohibentes elementis, quod sicut ca-
 lore & humore cuncta viuunt, ita illorum subtractione
 credebant non posse subsistere. Cuius poenæ impositio
 actus erat supremæ potestatis: & sicut in illius locum
 deportatio insulæ successit, ita ea de maioribus est Re-
 galibus, quam solus Princeps, & Præfectus Vrbi (addo
 & Prætorio) irrogare potuit, Præses verò Prouinciæ
 nequaquam. Vlpianum de poenis respondentem audio,
 Constat postquàm deportatio in locum aquæ & ignis in-
 terdictionis successit, non prius amittere quem Ciuita-
 tem, quam Princeps deputandum eum in insulam sta-
 tuerit: Præsidem enim deportare non posse nulla dubi-
 tatio est, sed Præfectus Vrbi ius habet deportandi. Nam
 prorogato latè per orbem imperio interdictionis poe-
 nam in mitiorem adhuc conuerterunt, nempe in depor-
 tationem insulæ alicuius sub imperio existentis, quæ
 hodie perpetui est exilij poena. Metuo vt Alexander qui
 tributum Persicum ignis non tulit, & ea occasione in

Persas

Persas bellum mouit, parùm tulisset igneam hanc pro-
scriptionem à subditis exerceri, qui à Rege fieri non
permisit. Multò minùs Persarum Reges, peculiare ignis
dominium sibi afferentes, quibus fato functis toto re-
gno extinguebatur ignis, ab inaugurato successore re-
dimendus. Præter palatum mulieris Plautinæ dictitan-
tis, Solem, Lunam, aquam, ignem, argento non emi-
mus, cætera Græcâ mercamur fide.

CAPVT SEXTVM.

Opera & Ministeria seu Tribus.

Opifices & artium mechanicarum etsi non omnium
professores statim cum nascente Leodiensi vrbe
fuisse & incepisse non ambigo. Inter eas enim artes
quædam ad humanæ vitæ necessitatem, aliæ ad utilita-
tem, non pauca ad mutuam hominum inter se societa-
tem, aut commerciorum vsum tendunt. Quarum vl-
timæ quamuis abesse à Republica possint, prout eas
Lacedemonij finibus suis arcuerunt, ne peregrinorum
contagione corrumpentur, non parùm tamen quæ-
stui & opulentia conferunt. Et experientia docemur,
eas potissimum hodie florere Ciuitates vbi mercatura
generis omnis viget. Adhæc quibus non est aliud quàm
ars sua census, ex opificio se & familiam alunt, & ope-
rando, negotiando quilibet ciuis ab otio recedere po-
test, quod est mortale mortalium malum. Iuxta illud
Marci Catonis, Nihil agendo homines malè agere discunt.